

ب. خیر زیرا گنجایش پارچ از لیوان بیشتر است و نصف پارچ از نصف لیوان بزرگتر است

نسبت‌های مساوی

فعالیت

$$\frac{\text{شربت}}{\text{پارچ}} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{\text{شربت}}{\text{کل لیوان}} = \frac{1}{2}$$

۱- در نصف لیوان و نصف پارچ روبه‌رو شربت می‌ریزیم. در نصف دیگر هرکدام آب می‌ریزیم.

الف) آیا نسبت شربت به گنجایش کل لیوان با نسبت شربت به گنجایش کل پارچ برابر است؟ **بله نسبت‌ها یک به دو است**

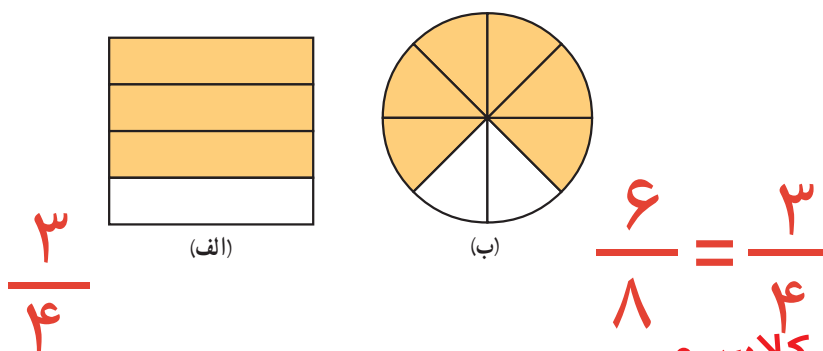
ب) آیا مقدار شربت در لیوان با مقدار شربت در پارچ برابر است؟

پ) شربت لیوان شیرین‌تر است یا شربتی که در پارچ است؟ چرا؟

شیرینی هر دو به یک اندازه است

۲- در هر یک از شکل‌های (الف) و (ب) نسبت مساحت قسمت رنگ شده را به مساحت کل شکل تعیین کنید. آیا هر دو

شکل به یک نسبت رنگ شده‌اند؟ **بله**

کار در کلاس

در جدول زیر، تعداد دانش‌آموزان علاقه‌مند به چند رشته‌ی ورزشی در دو مدرسه‌ی شهید بابایی و شهید کشوری را می‌بینید.

با توجه به این جدول:

مدرسه	رشته‌ی ورزشی	فوتبال	شنا	اسب‌سواری	والیبال	بسکتبال	فوتسال
شهید بابایی		۲۴۰	۸۰	۳۰	۲۴	۳۶	۳۶
شهید کشوری		۱۸۰	۶۰	۲۰	۱۸	۲۴	۲۲

Handwritten ratios and simplifications:

- $\frac{36}{24} = \frac{3}{2}$ (with arrows pointing to 36 and 24)
- $\frac{30}{20} = \frac{3}{2}$ (with arrows pointing to 30 and 20)
- $\frac{240}{180} = \frac{4}{3}$ (with arrows pointing to 240 and 180)
- $\frac{80}{60} = \frac{4}{3}$ (with arrows pointing to 80 and 60)

الف) نسبت‌های مربوط به علاقه‌مندان هر رشته‌ی ورزشی در دو مدرسه را مانند نمونه به‌دست آورید و تا حد امکان ساده کنید.

$$\frac{\text{تعداد دانش‌آموزان علاقه‌مند به والیبال در مدرسه‌ی شهید بابایی}}{\text{تعداد دانش‌آموزان علاقه‌مند به والیبال در مدرسه‌ی شهید کشوری}} = \frac{24}{18} = \frac{4}{3}$$

ب) در صورتی که نسبت‌های مساوی وجود دارند، تساوی مربوط به آنها را بنویسید.

$$\frac{36}{24} = \frac{30}{20}$$

$$\frac{24}{18} = \frac{240}{180} = \frac{80}{60}$$

۵۲

فعالیت

معلم از دانش‌آموزان خواست که نشان دهند دو نسبت $\frac{4}{6}$ و $\frac{8}{12}$ مساوی‌اند؛ یعنی: $\frac{4}{6} = \frac{8}{12}$.
در زیر روش چهار دانش‌آموز داده شده است. روش هر یک از آنها را توضیح دهید.

روش نسیرین

$$\frac{4}{6} = \frac{2}{3}$$

$$\frac{8}{12} = \frac{2}{3}$$

روش هاله

$$\frac{\text{مساحت قسمت رنگ شده}}{\text{مساحت مستطیل}} = \frac{4}{6} = \frac{8}{12}$$

روش شببم

$$\frac{4}{6} = \frac{2}{3}$$

روش مهتاب

$$\frac{4}{6} = \frac{8}{12}$$

فعالیت بالا نشان می‌دهد که

- ۱- اگر صورت و مخرج یک نسبت را در یک عدد ضرب کنیم، نسبتی مساوی با همان نسبت به دست می‌آید.
- ۲- اگر صورت و مخرج یک نسبت را بر یک عدد تقسیم کنیم، نسبتی مساوی با همان نسبت به دست می‌آید.

کار در کلاس

۱- الف) نسبت دو عدد ۴ است. اگر عدد بزرگ‌تر ۱۶ باشد، عدد دیگر چند است؟

$$\frac{4}{1} = \frac{16}{4}$$

ب) نسبت دو عدد $\frac{2}{3}$ است. اگر عدد بزرگ‌تر ۱۲ باشد، عدد دیگر چند است؟

$$\frac{2}{3} = \frac{8}{12}$$

$$\begin{array}{l} 12 \text{ به } 20 \rightarrow \frac{12}{20} = \frac{3}{5} \\ \frac{6}{9} = \frac{2}{3} \end{array}$$

۲- الف) نشان دهید نسبت‌های ۱۲ به ۲۰ و ۱۸ به ۳۰ با هم برابرند.

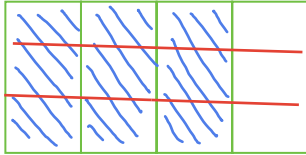
$$12 \text{ به } 20 \rightarrow \frac{12}{20} = \frac{3}{5}$$

ب) با توجه به تساوی نسبت‌ها، در جاهای خالی عدد مناسب قرار دهید.

$$\frac{12}{20} = \frac{3}{5} \quad \frac{49}{42} = \frac{7}{6} \quad \frac{5}{4} = \frac{45}{36}$$

$$\frac{7}{8} = \frac{21}{24} = \frac{35}{40} = \frac{14}{16} = \frac{28}{32}$$

۳- الف) به کمک شکل، یک نسبت مساوی $\frac{3}{4}$ بنویسید که مخرج آن ۱۲ باشد.

$$\frac{3}{4} = \frac{9}{12}$$

ب) بدون استفاده از شکل، یک نسبت مساوی $\frac{3}{4}$ بنویسید که مخرج آن ۲۴ باشد.

پ) یک نسبت مساوی $\frac{3}{4}$ بنویسید که صورت آن ۱۸ باشد.

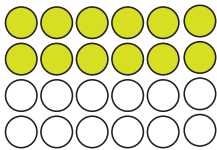
ت) چهار نسبت مساوی $\frac{3}{4}$ بنویسید.

$$\begin{array}{l} \frac{3}{4} = \frac{18}{24} \\ \frac{3}{4} = \frac{24}{32} \\ \frac{3}{4} = \frac{6}{8} = \frac{9}{12} = \frac{12}{16} \end{array}$$

تمرین

۱- با دسته‌بندی‌های مناسب، برای شکل داده شده نسبت‌های مساوی پیدا کنید و

تساوی مربوط به این نسبت‌های مساوی را بنویسید.

$$\frac{1}{2} ; \frac{2}{4} ; \frac{3}{6} ; \frac{4}{8} ; \frac{6}{12} ; \frac{12}{24}$$

۲- نسبت‌های داده شده در هر قسمت را به صورت کسر بنویسید و تا حد امکان ساده کنید. سپس، تساوی‌های

مربوط به نسبت‌های مساوی را بنویسید.

$$\frac{2}{42} = \frac{1}{21} \quad \frac{7}{28} = \frac{1}{4}$$

ت) ۲ به ۴۲
۷ به ۲۸

پ) ۳۰ به ۳۶
۱۰ به ۱۲

$$\frac{30}{36} = \frac{5}{6} \quad \frac{10}{12} = \frac{5}{6}$$

ب) ۱۸ به ۹۰
۱۵ به ۳۰

$$\frac{18}{90} = \frac{1}{5} \quad \frac{15}{30} = \frac{1}{2}$$

الف) ۲۵ به ۳۰
۱۲ به ۳۰

$$\frac{25}{30} = \frac{5}{6} \quad \frac{12}{30} = \frac{2}{5}$$

$$\frac{30}{25} = \frac{6}{5}$$

۵۴

$$\frac{12}{54} = \frac{2}{9} \quad \frac{8}{36} = \frac{2}{9}$$

$$\frac{6}{40} = \frac{3}{20} \quad \frac{9}{60} = \frac{3}{20}$$

۳- کدام یک از نسبت‌های زیر مساوی‌اند؟

$$\frac{250}{4} = \frac{125}{2}$$

$$\frac{750}{12} = \frac{225}{2}$$

الف) ۱۲ میکروسکوپ برای ۵۴ دانش‌آموز، ۸ میکروسکوپ برای ۳۶ دانش‌آموز

ب) ۶ مرتبی برای ۴۰ شناگر، ۹ مرتبی برای ۶۰ شناگر

$$\frac{4}{6} = \frac{2}{3} \quad \frac{8}{16} = \frac{1}{2}$$

پ) ۲۵۰ کیلومتر در مدت ۴ ساعت، ۷۵۰ کیلومتر در مدت ۱۲ ساعت

ت) ۴ توپ برای ۶ نفر، ۸ توپ برای ۱۶ نفر

$$\frac{5}{3} = \frac{75}{45}$$

۴- الف) یک نسبت مساوی $\frac{5}{3}$ بنویسید که صورت آن ۷۵ باشد.

$$\frac{5}{3} = \frac{40}{24}$$

ب) یک نسبت مساوی $\frac{5}{3}$ بنویسید که مخرج آن ۲۴ باشد.

$$\frac{5}{3} = \frac{40}{24}$$

۵- در جاهای خالی، عدد مناسب بنویسید تا نسبت‌های مساوی به دست آیند.

$$\frac{5}{9} = \frac{20}{36}$$

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

$$\frac{2}{5} = \frac{6}{15}$$

$$\frac{180}{210} = \frac{6}{7}$$

$$\frac{6}{7} = \frac{42}{49} = \frac{30}{35} = \frac{12}{14} = \frac{18}{21}$$

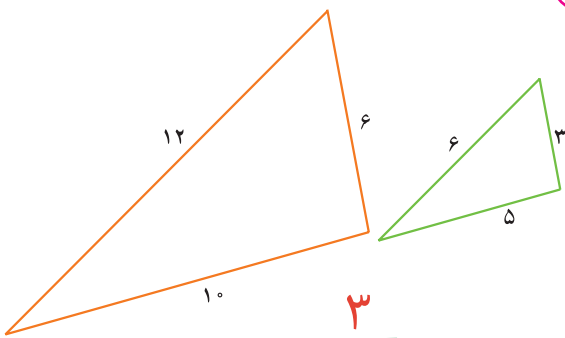
۶- کدام یک از محاسبه‌های زیر درست و کدام یک نادرست است؟ توضیح دهید.

$$\frac{6}{8} = \frac{12}{4} \quad \times$$

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4} \quad \checkmark$$

$$\frac{6}{8} = \frac{12}{16} \quad \checkmark$$

Leyla.fouladi

۷- با توجه به شکل روبه‌رو:

$$\frac{6}{28} = \frac{3}{14}$$

الف) نسبت کوچک‌ترین ضلع مثلث بزرگ به محیط آن را پیدا کنید.

ب) نسبت کوچک‌ترین ضلع مثلث کوچک به محیط آن را پیدا کنید.

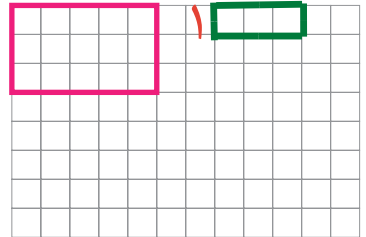
$$\frac{3}{14} = \frac{6}{28}$$

آیا این دو نسبت باهم برابرند؟ **بله**

۸- یک مستطیل رسم کنید که نسبت طول آن به طول مستطیل رسم شده

$\frac{3}{5}$ و عرض آن $\frac{1}{3}$ عرض مستطیل رسم شده باشد.

نسبت‌های زیر را بنویسید.

۵۵

$$\frac{\text{محیط مستطیل جدید}}{\text{محیط مستطیل رسم شده}} = \frac{8}{16}$$

$$\frac{\text{مساحت مستطیل جدید}}{\text{مساحت مستطیل رسم شده}} = \frac{3}{15}$$